

Europska mreža pravobranitelja za djecu – ENOC)

Stajalište Ureda ENOC-a

"Dječja prava u uvjetima pandemije bolesti COVID-19"

1. travnja 2020.

Dok se svi pokušavamo prilagoditi situaciji bez presedana koja utječe na zemlje širom svijeta, pravobranitelji i povjerenici za djecu u cijeloj Europi suočavaju se s novim izazovom: kako nastaviti sa zaštitom dječjih prava dok su na snazi restrikcije radi suzbijanja pandemije bolesti COVID-19. Situacija koja se mijenja iz dana u dan i nadalje će snažno utjecati na svu djecu i pogoršavati uvjete najranjivijih skupina. ENOC i njegove članice nastavit će pažljivo pratiti situaciju sve djece, kao i reakcije lokalnih, nacionalnih i europskih tijela dok su mjere izolacije na snazi i nakon što se ukinu. Nastavit ćemo dijeliti važne informacije, dobre prakse i iskustva da bismo osigurali sigurnost djece i njihovih obitelji te jamčili zaštitu prava djece u skladu s Konvencijom UN-a o pravima djeteta (1989.) i drugim relevantnim europskim i međunarodnim instrumentima za ljudska prava.

Informacije i sudjelovanje (članci 12. i 13. Konvencije UN-a o pravima djeteta)

Ovaj virus ne diskriminira. Budući da duboko utječe i na živote djece, pri izdavanju redovitih službenih priopćenja mora se misliti i na njih: djeca moraju dobiti jasne informacije, prilagođene svojoj dobi.

Nužno je širiti točne informacije dostupne djeci i mladima kako bi se suzbile dezinformacije kojima su adolescenti često izloženi. Mnoge su zemlje uvele opće mjere za sprečavanje širenja bolesti za svoje stanovništvo. Te su mjere važne za zaštitu stanovništva, ali treba uvesti posebne mjere za djecu koja su ranjiva i zahtijevaju dodatnu skrb izvan obitelji da bi ih se zaštitilo i da bi se osigurao njihov fizički i emotivni razvoj.

Zaštita od nasilja i zlostavljanja (članci 19. i 34. Konvencije UN-a o pravima djeteta)

Postoji opasnost da će samoizolacija, karantena i ograničenje kretanja povećati rizik od obiteljskog nasilja i znatno utjecati na djecu. Stoga:

- treba informirati javnost o neprihvatljivosti nasilja i zlostavljanja, a posebno fizičkog kažnjavanja (pljuskanja), pružajući iscrpne informacije pomoću hitnih telefonskih linija za pomoć i odgovarajućih informacijskih platformi (društvenih mreža, radija i televizije, a posebno priopćenjima predstavnika vlasti) tijekom cijelog trajanja pandemije bolesti COVID-19;

ENOC Secretariat Council of Europe "Agora" building

Office B5 07 67075 Strasbourg Cedex

Web www.enoc.eu

Tel +33 3 90 21 54 88

e-mail secretariat@ombudsnet.org

- treba nastaviti identificirati stručnjake za skrb o djeci koji mogu pružiti podršku;
- s obzirom na važnu ulogu škola u skrbi o djeci i njihovoj zaštiti, treba razmotriti održavanje nastave za najugroženiju djecu.

Pravo na zdravlje i razvoj, socijalnu sigurnost, i primjeren životni standard (članci 24., 26. i 27. Konvencije UN-a o pravima djeteta)

- roditeljima u ovom razdoblju treba što je moguće više pomoći: treba im dati savjete i pružiti im podršku telefonom ili pomoću drugih platformi;
- posebno ranjivim obiteljima trebalo bi omogućiti da dobivaju obiteljske naknade ili hranu, koju više ne mogu dobiti u školskim kantinama;
- moraju se donijeti mjere za rješavanje problema nesigurnog stanovanja, nesigurne prehrane i drugih aspekata siromaštva koje je ova kriza pogoršala.

Obrazovanje (članci 28. i 29. Konvencije UN-a o pravima djeteta)

ENOC smatra pozitivnim to što je većina zemalja uspostavila internetske platforme za učenje kod kuće. Budući da je pravo na obrazovanje temeljno pravo, obrazovni sektor i vlade trebaju procijeniti mogu li ugrožene obitelji stvoriti uvjete za učenje kod kuće i pružiti podršku svojoj djeci u procesu učenja (nedostatak IT opreme, nepostojanje internetske veze, roditelji koji rade od kuće, nedostupnost literature, različite obrazovne razine, itd.). Školovanje kod kuće ne bi smjelo dodatno opteretiti obitelji u ovom tjeskobnom razdoblju.

Posebno nas zabrinjava utjecaj krize uzrokovane bolešću COVID-19 na djecu koja su u sustavu za zaštitu djece i na stručnjake za skrb o djeci. Mjere za sprečavanje širenja bolesti i sadašnje okolnosti koje izazivaju tjeskobu vjerojatno će pogoršati ionako napete situacije i dodatno oslabiti tu ranjivu grupu djece. Djeci u institucionalnoj skrbi treba jamčiti trajno školovanje, nadzor i pristup nekim rekreativnim aktivnostima. Osim toga:

- mora se uspostaviti učinkovita koordinacija na lokalnoj i nacionalnoj razini i moraju se priopćavati podaci za kontakt koordinatora i savjetodavnih telefonskih linija;
- nužno je osigurati, koliko god je to moguće, kontinuitet daljnjih mjera predviđenih planom za zaštitu djece; moraju se nastaviti provoditi, pa čak i pojačati, mjere podrške obiteljima, djeci s invaliditetom, ili psihološke podrške djeci, ako treba i pomoću video poziva;
- mora se osigurati zaštita djece i osoblja tako što će se svi centri za skrb i domovi opremiti potrebnom zaštitnom opremom (maske, hidroalkoholni gel);

ENOC Secretariat Council of Europe “Agora” building

Office B5 07 67075 Strasbourg Cedex

Web www.enoc.eu

Tel +33 3 90 21 54 88

e-mail secretariat@ombudsnet.org

- djeci, udomiteljskim obiteljima i stručnjacima tijekom pandemije moraju biti dostupne jasne informacije, posebno kad je riječ o upućivanju stručnjacima i hitnim telefonskim linijama;
- osobito treba voditi računa o djeci u institucionalnoj skrbi smještenoj u hotelima, koja su, zapravo, posebno izolirana;
- kada se sudskom odlukom odredi održavanje veze s obitelji to treba omogućiti, između ostaloga i video pozivima;
- treba omogućiti dodatnu pomoć stručnjacima za socijalnu skrb o djeci, pronalaženjem rješenja za zbrinjavanje njihove djece ili pružanjem psihološke pomoći;
- nijedno se dijete ne smije prerano vratiti obitelji da bi se olakšalo stanje u sustavu za zaštitu djece; važno je temeljito procijeniti svaki slučaj i primjenjivati jednake kriterije;
- kada se dijete zarazi, najvažnije je da se izolira u odgovarajućem prostoru; treba donijeti i slijediti jasne upute i protokole;
- treba nastaviti primjenjivati pravilo o pružanju potpore mladima u institucionalnoj skrbi koji postanu punoljetni.

Također je nužno osigurati sklonište svoj djeci beskućnicima i svoj djeci bez pratnje u odgovarajućim prihvatilištima. Neprofitne organizacije trebaju i nadalje provoditi terenske aktivnosti, a djelatnike treba opremiti odgovarajućom zaštitnom opremom. Mora se odmah osigurati smještaj svim obiteljima i svakom djetetu koje živi na ulici.

S obzirom na drastično smanjenje broja međunarodnih letova, protjerivanje migranata, uključujući tražitelje azila, koji su u imigracijskoj detenciji i zonama čekanja u kratkoročnom razdoblju više nije moguće. Zato mjera detencije nema više pravnu osnovu jer je detencija moguća jedino u kontekstu predstojećeg protjerivanja. ENOC je već u nekoliko navrata jasno izrazio odlučno protivljenje svakom obliku detencije djece na osnovi njihovog imigracijskog statusa, čak i ako se provodi kao krajnja mjera.¹ ENOC i nadalje izražava zabrinutost zbog detencije djece i obitelji u migraciji, što u sadašnjim okolnostima ne samo da ugrožava njihovo zdravlje i zdravlje osoblja nego i predstavlja nezakonito lišavanje slobode i kršenje različitih dječjih prava zaštićenih međunarodnim pravom (osobito člancima 2., 3. i 37. Konvencije UN-a o pravima djeteta i člancima 3. i 5. Europske konvencije o ljudskim pravima).

¹ Stajalište o zaustavljanju imigracijske detencije djece Europske mreže pravobranitelja za djecu (ENOC-a), doneseno na 23. Općoj skupštini ENOC-a, 27. rujna 2019. u Belfastu.

ENOC Secretariat Council of Europe “Agora” building

Office B5 07 67075 Strasbourg Cedex

Web www.enoc.eu

Tel +33 3 90 21 54 88

e-mail secretariat@ombudsnet.org

Neka su rođilišta objavila da radi suzbijanja širenja bolesti COVID-19 ne dopuštaju ženama da imaju pratnju pri porođaju. Emocionalna sigurnost buduće majke važna je za njezinu dobrobit pa tako i za dobrobit njezina djeteta. Ženama se mora omogućiti da imaju potporu za vrijeme porođaja. Posebnu pozornost treba posvetiti razvoju u ranom djetinjstvu. Mladim majkama u tome treba pomoći u prvim mjesecima. Nužno je osigurati kontinuitet skrbi, ako treba i tako da se ona prilagodi situaciji, da bi se osigurao razvoj novorođenčadi.

Uzimamo u obzir da države imaju izričitu obvezu da zaštite ljudske živote i opće zdravlje, i da su neke izvanredne ovlasti nužne da bi se odgovorilo na izazove pandemije. Međutim, iako međunarodno pravo o ljudskim pravima u izvanrednim situacijama dopušta miješanje u prava, to se mora vrlo pažljivo razmotriti, opravdano je samo kada je doista nužno te mora biti proporcionalno dotičnoj izvanrednoj situaciji.

Stoga ENOC poziva svoje države članice, Europsku komisiju i Vijeće Europe da poduzmu sve odgovarajuće mjere kako bi osigurali da se prava sve djece, zajamčena Konvencijom UN-a o pravima djece (1989.) i Općim komentarima Odbora za prava djeteta UN-a, poštuju tijekom zdravstvene krize uzrokovane bolešću COVID-19.

ENOC Secretariat Council of Europe “Agora” building

Office B5 07 67075 Strasbourg Cedex

Web www.enoc.eu

Tel +33 3 90 21 54 88

e-mail secretariat@ombudsnet.org